

Jaarverslag 2017

Inhoudsopgave

1.	De werking van Antwerp Tax Academy.....	5
1.1.	Achtergrond.....	5
1.2.	Doelen	6
1.3.	Onderzoeklijnen.....	7
1.3.1.	Het draagkrachtbeginsel als 'leitmotiv' voor de hervorming van de personenbelasting in de actieve welvaartstaat	7
1.3.2.	Belastingen als instrument ter bevordering van het ondernemerschap	8
1.3.3.	Fiscaal federalisme	9
1.3.4.	Het beheer van het privaat vermogen vanuit fiscaal perspectief.....	10
1.3.5	Fiscaal (rechts)vergelijkend onderzoek.....	10
1.4.	Ondersteunende faculteiten en instellingen.....	11
1.5.	Organen.....	12
1.5.1.	Directiecomité	12
1.5.2.	Algemene ledenvergadering	13
1.6.	Publiciteit.....	13
2.	Onderzoek.....	13
2.1.	Lopend doctoraatsonderzoek	13
2.2.	Afgerond doctoraatsonderzoek	14
2.3.	Onderzoeksfinanciering.....	15
2.3.1.	Huber & Crommen PhD Research Grant	15
2.3.2.	KPMG PhD Research Grant.....	15
2.3.3.	Deloitte PhD research Grant	15
2.3.4.	PwC Belgium.....	16
3.	Activiteiten	16
3.1.	Boekvoorstelling ATA-UCSIA: “Building trust in taxation” (22 februari 2017)	16
3.2.	Studienamiddag “Grondrechten: bescherming van de belastingplichtige tegen de overheid” (19 oktober 2017), georganiseerd door de vzw Fiskofoon, Universiteit Gent en ATA.	17
3.3.	Workshop “Datamining and tax” (23 november 2017).....	17
3.4.	Permanente vorming Douanerechten en accijnzen (start opleiding: februari-maart 2018) 17	
3.5.	Opleiding “ <i>First State Aid and the Role of National Judges within the EU Commission’s Modernization Programme</i> ” (november 2016 – februari 2018).....	18
4.	Onderzoeksprojecten	19
4.1.	Toegekende onderzoeksprojecten.....	19
4.1.1.	FWO Projecten	19

Titel: <i>Trusting our institutions: compliance in taxation and the ethics of good governance</i> (Vertrouwen en instituties: belastingplicht en de ethiek van goed bestuur)	19
Titel: De functie van en de criteria voor intergenerationeel erfrecht.....	19
4.1.2. BOF Projecten.....	19
Titel: Datamining voor het detecteren van fiscale fraude	19
Titel: De functie van en de criteria voor intergenerationeel erfrecht.....	20
4.1.3. FWO: Postdoctoral Fellow (dr. Werner Vandenbruwaene)	20
4.1.4. Europese commissie DG Competition project “ <i>First State Aid and the Role of National Judges within the EU Commission’s Modernization Programme</i> ”	20
4.1.4. Contractonderzoek Havenbedrijf: “Het Vlaamse havenbeheermodel vanuit Europees perspectief”	20
4.1.5. Contractonderzoek Vlaamse Overheid: “Beleidsrelevant onderzoek naar de juridische mogelijkheden om de bestaande Vlaamse fiscale maatregelen neutraler te maken t.o.v. samenlevingsvormen”	21
4.1.6. Erasmus+project “Fostering learner-centered education in the field of taxation”	21
4.1.7. Onderzoeksproject “Tax shift binnen de Vlaamse woonfiscaliteit”	21
4.1.8. PHD Research grants:	21
4.1.8.1. Huber & Crommen	21
4.1.8.2. KPMG.....	21
4.1.8.3. Deloitte PhD research Grant	22
4.2. Aanvragen voor onderzoeksprojecten	22
4.2.1. BOF DOCPRO-4 Project “Corporate social responsibility and taxation”	22
4.2.2. FWO Project “The Principle of Annuality in Tax Law”	22
4.2.3 EOS-project “Wealth-related taxes from a legal and socio-economic perspective”	22
4.2.4 NETSPAR-project “Cross border pension: relevant legal and fiscal aspects of a home state”	22
4.2.5 Indiening project “How nudging can contribute to an effective communication by the tax authorities to the tax payer”	23
4.3 Internationale Francquileerstoel (2015-2016)	23
5. Samenwerking	24
6. Financiële situatie.....	24
7. Verdere planning.....	25

1. De werking van Antwerp Tax Academy

1.1. Achtergrond

Het interfacultair instituut voor belastingwetenschap 'Antwerp Tax Academy' (ATA) werd opgericht op 20 november 2012 en is een samenwerking tussen de faculteiten Rechten, Letteren & Wijsbegeerte, Toegepaste Economische Wetenschappen, Politieke en Sociale Wetenschappen, het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en –beheer en Antwerp Management School.

Het maatschappelijk doel van de Antwerp Tax Academy bestaat in het bevorderen, faciliteren en uitvoeren van multidisciplinair fundamenteel en toegepast wetenschappelijk onderzoek.

De uitbouw van de moderne sociale welvaartsstaat zoals die zich sinds de vorige eeuw heeft voltrokken, heeft ertoe geleid dat de overheid steeds meer wordt bevraagd. Naast het vervullen van klassieke overheidstaken (ordehandhaving, defensie en justitie) komt de overheid om redenen van elementaire sociale rechtvaardigheid ook actief tussen in het herverdelen van de welvaart. Tal van transfermechanismen onder de vorm van belastingen en sociale zekerheidsbijdragen zijn hiervan het bewijs. De overheid werpt zich echter ook op als aanbieder van allerlei collectieve voorzieningen, zoals in de gezondheidssector, in het onderwijs, in de transportsector (openbaar vervoer, wegeninfrastructuur), in de cultuur- en sportinfrastructuur enz. De realisatie van al deze taken vergt enorme budgettaire inspanningen waarbij belastingen een centrale rol vervullen (financiële functie). Samen met de verruimde overheidsfunctie is echter ook de eendimensionale visie op de rol van belastingen geëvolueerd. Naast een zuiver financiële functie worden belastingen ook als beleidsinstrument gehanteerd (regulerende functie). Het fiscale instrumentarium wordt dan gebruikt om een bepaald gedrag van de belastingplichtigen te stimuleren (bijv. investeringen, sparen, tewerkstelling) c.q. te ontmoedigen (bijv. milieuvervuiling, delokalisering van bedrijven). De studie van de belastingen kent daarom zeer uiteenlopende dimensies. Vragen zoals “wanneer belastingen heffen?” en “welke belastingen heffen?”, behoren tot de leer van de openbare financiën. Vragen zoals “hoe de belastingen vestigen en invorderen?” en “welke waarborgen toekennen aan de belastingheffende overheid resp. aan de belastingplichtigen?” worden gerekend tot de rechtswetenschap.

Maar ook nog andere disciplines zoals psychologie, ethiek, geschiedenis, economie, informatica en sociologie zijn geïnteresseerd in de belasting. Vooral de niet-financiële functies van de belastingen wekken deze interesse.

Deze multifocale benadering van belastingen vormt samengevat de belastingwetenschap, die dienstig kan zijn bij het doorgronden van de fiscale kennis- en beleidsvragen waarmee de hedendaagse samenleving wordt geconfronteerd.

De globalisering van het economisch verkeer, een toenemende mobiliteit van bedrijven en personen met de daaraan verbonden problemen van migratie en integratie van bevolkingsgroepen, de meergelaagdheid van de samenlevingsstructuren als gevolg van o.m. de uitbouw en verdieping van (bestaande) (supra)nationale structuren (bijv. de Europese Unie, de federalisering van nationale staatsverbanden), de solidariteit tussen staten, bevolkingsgroepen en individuen binnen deze gewijzigde structuren, vormen slechts enkele van de zovele uitdagingen en evoluties waarmee de belastingwetenschap te maken heeft.

Antwerp Tax Academy wil een interfacultair onderzoeksplatform bieden om de fiscale onderzoeksinspanningen vanuit een multidisciplinaire invalshoek te consolideren en verder uit te bouwen.

Het wil in de eerste plaats een ontmoetingsplaats bieden voor academici verbonden aan de Universiteit Antwerpen om hun fiscaal onderzoek beter op elkaar af te stemmen en om de multifocale dimensie ervan scherper te stellen. Het wil voorts een hefboom bieden om de samenwerking met andere binnenlandse en buitenlandse fiscale onderzoeksinstituten (verder) uit te bouwen. Tenslotte wil het een forum bieden voor overleg en samenwerking met beleidsverantwoordelijken en voor valorisatie en verspreiding (door lezingen en vormingsprogramma's) van de bereikte onderzoeksresultaten.

Het interfacultair instituut is thans administratief verankerd in de faculteit Rechten.

1.2. Doelen

Antwerp Tax Academy, als een multidisciplinair en interfacultair instituut voor fiscale studies, heeft de volgende doelstellingen:

- het leveren van een bijdrage aan de belastingwetenschap (s.l.) en derhalve aan de samenleving door fundamenteel en toegepast wetenschappelijk onderzoek, academische vorming en wetenschappelijke dienstverlening op het domein van de belastingen in de ruime zin van het woord;
- op een georganiseerde en gebundelde wijze meer zichtbaarheid geven aan de inspanningen die op het vlak van onderzoek, vorming en dienstverlening reeds door de verschillende onderzoeksgroepen, faculteiten, departementen en medewerkers werden geleverd op het terrein van de fiscaliteit;
- zorgen voor duidelijke externe erkenning, zowel internationaal als nationaal, van de fiscale deskundigheid en capaciteiten die aanwezig zijn aan de Universiteit Antwerpen en aan de Antwerp Management School;
- mobiliseren en versterken van het aanwezige potentieel aan onderzoekers en deskundigheid met het oog op het vormen van een voldoende kritische massa om de Universiteit Antwerpen en Antwerp Management School volwaardig te laten participeren in belangrijke internationale en nationale onderzoeksprogramma's;

- bieden van een onafhankelijk, open en pluralistisch academisch platform waar ook wetenschappers van buiten de Universiteit Antwerpen en de Antwerp Management School terecht kunnen voor multidisciplinair fiscaal onderzoek;
- zorgen voor een duidelijk institutioneel academisch aanspreekpunt voor externen (individuele onderzoekers alsook onderzoeksinstituten) op zoek naar onderzoek, vorming of dienstverlening; het ontwikkelen en ondersteunen van specifieke vormingsinitiatieven op fiscaal vlak; het instandhouden en activeren van een open en levensbeschouwelijk pluralistisch platform voor samenwerking tussen het academische milieu (universiteiten, hogescholen) en de samenleving (overheden, bedrijven, belangengroeperingen enz.).

1.3. Onderzoeklijnen

Momenteel is Antwerp Tax Academy gericht op vijf onderzoeklijnen. In 2015 werden de vierde en de vijfde onderzoeklijn aan de drie originele onderzoeklijnen toegevoegd (zie punt 1.3.4 en punt 1.3.5).

1.3.1. Het draagkrachtbeginsel als 'leitmotiv' voor de hervorming van de personenbelasting in de actieve welvaartstaat

De wetgever heeft bij de hervorming van de wetgeving inzake de inkomstenbelastingen in 1962 duidelijk rekening willen houden met de draagkracht van de belastingplichtige. Deze ambitie stond vooral centraal bij de uitwerking van de personenbelasting. Genoemde belasting werd immers sindsdien geheven op de globale inkomsten, ongeacht de aard ervan, en de cumulatieve belasting van de inkomsten van echtgenoten werd veralgemeend.

De wetgever ging uit van de gedachte dat een rechtvaardige lastenverdeling niet behoorlijk kon worden gerealiseerd indien enkel rekening werd gehouden met het fiscaal draagvermogen van het individu. Het gezin werd gezien als een economische eenheid, en derhalve werd, ter beoordeling van de draagkracht van de belastingplichtige, de samenstelling van zijn gezin in aanmerking genomen. Dit uitte zich o.m. in de verhoging van het belastingvrij minimum en een progressieve reductie op basis van het aantal familieleden ten laste. Op grond van voormeld beginsel werd ook de invoering gerechtvaardigd van de progressie van de tarieven in de personenbelasting. Wel werd erover gewaakt dat deze progressie niet zo hoog werd opgevoerd dat zij zou leiden tot een inkomensnivellering i.p.v. tot enkel een billijke aanpassing van de belastingdruk aan het werkelijke draagvermogen. Ook de omstandigheid dat de personenbelasting in principe wordt geheven op een netto-grondslag, geeft uiting aan het draagkrachtbeginsel.

Over de jaren heen is het Wetboek inkomstenbelastingen echter veelvuldig gewijzigd, met als gevolg dat van de oorspronkelijke bedoeling een eenvoudige belasting te ontwikkelen, weinig terecht is gekomen en dat van de eerbiediging van het draagkrachtbeginsel steeds minder sprake is. Dit rechtvaardigt de vraag of ons huidige stelsel *in globo* nog beantwoordt aan het grondwettelijk gewaarborgd gelijkheidsbeginsel, waarvan het draagkrachtbeginsel kan worden beschouwd als een uitloper. De zware fiscale druk op inkomsten uit arbeid vergeleken met de fiscale druk op andere

inkomsten, vormt hiervan een schoolvoorbeeld. De belastingdruk voor loontrekkenden in ons land – al jaren de hoogste ter wereld – neemt ten opzichte van andere landen niet af, maar toe. Verder hebben de verschillende aanpassingen aan het Wetboek inkomstenbelastingen sinds 1962 ertoe geleid dat de Belgische inkomstenbelastingen hopeloos ondoorzichtig en ingewikkeld zijn geworden en rijst de vraag door welke basisopties de inkomstenbelastingen thans worden beheerst.

Belastingplichtigen hebben het steeds moeilijker om de logica van het systeem te doorgronden, zij worden geconfronteerd met talloze snel wijzigende, moeilijk te begrijpen fiscale regeltjes waarvan de samenhang en logica vaak ver te zoeken is. Belastingplichtigen dreigen hierdoor steeds meer te vervreemden van het fiscaal regime waaraan zij worden onderworpen. Een gevolg is dat zij steeds minder begrip kunnen opbrengen voor de zinvolheid van de forse financiële inspanning die jaarlijks van hen wordt verwacht.

De personenbelasting vandaag vertoont fundamentele onevenwichten die vragen om een meer grondige hervorming.

Opdat een degelijke hervorming op een voldoende ruim (maatschappelijk) draagvlak zou kunnen rusten, is voorafgaandelijk een grondig debat vereist dat rust op interdisciplinair fundamenteel onderzoek. Zo moet o.m. opnieuw de vraag worden gesteld of de oorspronkelijke basisopties inzake de personenbelasting (nl. een eenvoudige, efficiënte en rechtvaardige belasting naar draagkracht) nog wel als valabel kunnen worden beschouwd. Indien het draagkrachtbeginsel niet meer als een aanvaard uitgangspunt wordt beschouwd, rijst de vraag volgens welk(e) beginsel(en) de personenbelasting dan wel gestalte moet krijgen. Wordt het draagkrachtbeginsel daarentegen nog wel aanvaard, dan rijst de vraag of draagkracht beoordeeld moet worden op individuele basis (per belastingplichtige) dan wel rekening houdende met al dan niet juridisch gestructureerde samenlevingsvormen (bijv. feitelijke samenwoning, wettelijke samenwoning, huwelijk, enz.). Voorts rijst de vraag of vanuit het draagkrachtprincipe het nog kan worden verantwoord dat in de personenbelasting de verschillende soorten inkomsten zo uiteenlopend worden belast. Vergelijk daartoe bijv. de belasting op de roerende inkomsten en bepaalde onroerende inkomsten met de belastingdruk op inkomsten uit arbeid.

Beperkt de vaststelling van de draagkracht zich tot de “draagkracht” geput uit inkomen (ongeacht de oorsprong ervan: arbeid of vermogen), of moet ook rekening worden gehouden met het volledige vermogen van de belastingplichtigen, ook als dat geen inkomen genereert? Moet bij de vaststelling van de draagkracht naast het inkomen en/of vermogen eventueel nog rekening worden gehouden met andere factoren (bijv. de koppeling van draagkracht aan cognitieve capaciteiten, enz.)?

1.3.2. Belastingen als instrument ter bevordering van het ondernemerschap

De vennootschapsbelasting is in een erg open economie zoals de Belgische, een belangrijke parameter waarmee multinationale ondernemingen rekening houden bij het lokaliseren van hun investeringsbeslissingen. Tussen de verschillende lidstaten van de Europese Unie is echter een fiscale concurrentie waar te nemen waaraan ook België niet ontsnapt en zelfs effectief participeert. In dit verband kan o.m. worden gedacht aan de invoering van de aftrek voor risicokapitaal (de zgn. notionele interestaftrek), de aftrek voor innovatie-inkomsten en de aanpassing van het stelsel van de definitief belaste inkomsten. Naast de aantrekkelijkheid van het belastingstelsel (tarieven, belastbare grondslag, enz.) en de duurzaamheid en eenvoud (rechtszekerheid) van dit stelsel, is ook een performante administratieve omkadering (organisatie van de fiscale administratie) van cruciaal belang.

Een toenemende concurrentie houdt echter het gevaar in van een negatieve spiraal aan fiscale maatregelen die zich onder meer vertaald in het verlagen wereldwijd van de nominale tarieven van de vennootschapsbelasting (*'race to the bottom'*).

De concurrentiepositie van België als investeringsland – mede als gevolg van de toenemende fiscale concurrentie tussen lidstaten – staat daardoor sterk onder druk en noopt tot het voortdurend monitoren en in voorkomend geval hervormen van deze belasting.

Ook op dit terrein is grondig onderzoek over de uitgangspremissen aangewezen.

Zo rijst o.m. de vraag welke fiscale beleidsstrategieën (of combinaties ervan) de voorkeur verdienen: nichegerichte stimulering versus lineaire stimulering van ondernemingsactiviteiten (o.m. onderscheid naar aard van activiteit; bijv. filmindustrie, coördinatiecentra, holdingactiviteiten, Research & Development (bijv. octrooiaftrek), 'treasury centers' (bijv. notionele intrest aftrek), als investeringsland voor derde (groei)landen (inz. BRIC)), dan wel eerder naar omvang van ondernemingen (zeer grote ondernemingen, grote tot middelgrote ondernemingen, kleine ondernemingen)? Deze vraag houdt ook verband met de problematiek van fiscale staatssteun en van fiscale concurrentie binnen en buiten de EU.

Welke rol kan en zou de vennootschapsbelasting moeten vervullen bij het stimuleren van een maatschappelijk verantwoord ondernemen (duurzaamheid – milieu – mobiliteit)?

Is de fiscale scheef trekking/verhouding tussen de financiering van de ondernemingsactiviteit met vreemd vermogen resp. eigen vermogen wel verantwoord? Is er nood aan specifieke fiscale stimulering van het ondernemen middels eigen vermogen?

Welke houding moet worden ingenomen ten aanzien van een toenemende mobiliteit van ondernemingen?

Wat is het meest gepaste verband of de meest gepaste onderlinge verhouding tussen de uitoefening van een ondernemingsactiviteit resp. in personenbelasting en de vennootschapsbelasting? Is het zinvol de strikte scheiding tussen personenbelasting en vennootschapsbelasting aan te houden of is er ruimte om die scheiding te temperen (bijv. middels fiscale transparantie)?

Is het onderscheid in fiscale behandeling van economische activiteiten resp. door non-profit instellingen, social profit- en profitinstellingen gerechtvaardigd? Is het met andere woorden zinvol om de strikte scheiding tussen rechtspersonenbelasting en vennootschapsbelasting aan te houden of is er ruimte om een gemengd regime in te voeren?

1.3.3. Fiscaal federalisme

Onder de druk van de financiële en daaropvolgende economische crisis lijkt in de EU, en meer in het bijzonder in de Eurozone, een toegenomen behoefte aan verdere integratie op fiscaal en begrotingstechnisch vlak. Deze vaststelling rechtvaardigt vragen over het al dan niet afstaan van 'fiscale' soevereiniteit door de lidstaten ten gunste van de EU resp. de Eurozone.

Moet de versterking van de economische en monetaire unie binnen de Europese Unie, en meer specifiek binnen de eurozone, effectief leiden tot een grotere inspraak op Europees niveau bij de uitoefening door de lidstaten van hun eigen fiscale bevoegdheden? Zo ja, tot hoever is men bereid deze verdergaande inspraak vanuit Europa toe te laten en hoe verhoudt dit alles zich tot het zgn. subsidiariteitsprincipe?

Veronderstelt een monetaire unie ook dat (op termijn) meer moet worden geraakt aan de nationale fiscale soevereiniteit zelf van de lidstaten en tot de invoering van regelrechte Europese belastingen?

Ten slotte roept de ontwikkeling naar meer regionale autonomie binnen de EU-lidstaten, vragen op over de mogelijkheden tot en de grenzen aan de verkaveling van fiscale bevoegdheden over meerdere bestuursniveaus en naar de wijze waarop bestuursrechtelijke verzelfstandigingsprocessen fiscaal het meest optimaal kunnen worden afgewikkeld.

1.3.4. Het beheer van het privaat vermogen vanuit fiscaal perspectief

Binnen deze vierde onderzoekslijn focust het onderzoek vanuit een multidisciplinaire invalshoek (juridisch, sociologisch, economisch en ethisch) op de fiscale aspecten van het privaat vermogen vanuit het perspectief van de eigenaar.

Eenzijds is het onderzoek gericht op het fiscale statuut van het privaat vermogen gedurende het leven. Het onderzoek richt zich daarbij in eerste instantie op de fiscale gevolgen van het verwerven van vermogen. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de fiscale behandeling van het beheer en het bezit van het vermogen.

Anderzijds richt het onderzoek zich op de fiscale behandeling van de overdracht van vermogen en naar de verhouding vermogenstransfertsbelastingen tot eventuele vermogensbelastingen. Via het fiscaal regime van de overdracht van het vermogen geeft de fiscale wetgever immers een bijzondere, vaak eigen, kijk op traditionele concepten als gezin en vermogen. Zo stimuleert de fiscale wetgever via tal van technieken (categorieën erfgenamen, gelijkstellingen, vrijstellingen en verminderingen) de gezinsvorming. Te denken valt aan het fiscaal statuut van partnerrelaties of aan de fiscale behandeling van zorgrelaties. Via vrijstellingen en verminderingen bij de overdracht van bepaalde vermogensbestanddelen beïnvloedt de fiscale wetgever ook de wijze van samenstelling van het vermogen. Te denken valt hier aan de fiscale behandeling van familieondernemingen, maar evenzeer aan de vrijstelling op de vererving van de gezinswoning.

1.3.5 Fiscaal (rechts)vergelijkend onderzoek

In de vijfde en laatste onderzoekslijn van Antwerp Tax Academy staat de (rechts)vergelijkende methode centraal. Deze onderzoekslijn heeft twee stromen.

1. Een eerste stroom onderzoekt volgens de (rechts)vergelijkende methode lokale, regionale, nationale, Europese en internationale fiscale knelpuntthema's. Daarbij wordt vooral aandacht besteed aan structurele verschillen en gelijkenissen tussen belastingsystemen. Onder meer de volgende thema's komen aan bod: statuut van de algemene rechtsbeginselen, interpretatiemethoden, maatregelen tegen agressieve fiscale planning, stimuli voor onderzoek en ontwikkeling, fiscale autonomie van lokale overheden en de overheid als belastingplichtige.

Vanuit een multidisciplinaire invalshoek (juridisch, economisch, sociologisch, filosofisch, psychologisch of historisch) wordt onderzocht hoe verschillende belastingsystemen verklaard kunnen worden, en worden nieuwe inzichten en oplossingen gezocht.

Het rechtsvergelijkend onderzoek draagt ook bij tot de vier andere onderzoekslijnen van Antwerp Tax Academy (namelijk het draagkrachtsbeginsel, de belastingen als instrument ter bevordering van het ondernemerschap, het fiscaal federalisme en het beheer van het privaat vermogen).

2. Een tweede stroom onderzoekt de functies van de rechtsvergelijkende methode in *fiscalibus*. Waartoe dient deze methode?

Ten eerste wordt in de rechtsleer aangenomen dat rechtsvergelijking toelaat het eigen recht beter te kennen, omdat op deze manier het referentiekader ruimer wordt. Aldus worden nieuwe invalshoeken gevonden voor de verbetering van het eigen recht.

Ten tweede wordt vastgesteld dat de nationale belastingsystemen onvoldoende op elkaar zijn afgestemd. Dit leidt tot coördinatieproblemen (bv. afbreuk aan draagkrachtbeginsel, dubbele belasting, ruimte voor agressieve fiscale planning). Fiscale rechtsvergelijking laat toe om het belastingsysteem van andere landen beter te kennen, zodat de systemen beter op elkaar afgestemd kunnen worden.

Ten slotte is minder duidelijk of rechtsvergelijking ook een verdergaande rol kan hebben. Zo kan worden vastgesteld dat het Europees Hof steeds vaker uitgebreid beroep doet op de rechtsvergelijkende methode om de draagwijdte van de in het EVRM bepaalde grondrechten te beoordelen. Daarnaast doen ook nationale hoven in meerdere of mindere mate beroep op de rechtsvergelijkende methode om het eigen belastingrecht te interpreteren.

Onderzocht wordt hoe ver de functies reiken van de rechtsvergelijkende methode. Wat zijn de mogelijkheden en de grenzen?

1.4. Ondersteunende faculteiten en instellingen

Faculteit Rechten:

- Onderzoeksgroep Onderneming & Recht
- Onderzoeksgroep Overheid & Recht
- Onderzoeksgroep Persoon & Vermogen

Faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen:

- Departement Accounting en Financiering
- Departement Algemene Economie
- Departement Marketing
- Departement Engineering Management

Faculteit Letteren en Wijsbegeerte:

- Centrum voor Ethiek - Departement Wijsbegeerte
- CLiPS (Computational Linguistics & Psycholinguistics)
- Departement Vertalers en Tolken
- TricS (Translation, Interpreting & Intercultural Studies)

Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen

- Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck

Antwerp Management School

IOB – Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en -beheer

1.5. Organen

1.5.1. Directiecomité

Jo Badisco, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte, Centrum voor Ethiek

Renate Barbaix, Faculteit Rechten

Linda Brosens, Faculteit Rechten

Bart Cambré, Antwerp Management School (tot 19 oktober 2017)

Bea Cantillon, Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen – Centrum Sociaal Beleid

Danny Cassimon, Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en -beheer

Bruno De Borger, Faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen

Marc De Ceuster, Faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen en Antwerp Management School

Marc Deloof, Faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen en Antwerp Management School

Ann Jorissen, Faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen en Antwerp Management School

Eddy Laveren, Faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen en Antwerp Management School

Willem Lemmens, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte, Centrum voor Ethiek

David Martens, Faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen – Departement Engineering Management

Paul Matthyssens, Antwerp Management School

Karl Pauwels, Faculteit Rechten (vanaf oktober 2017)

Bruno Peeters, Faculteit Rechten - voorzitter Antwerp Tax Academy

Nicole Plets, Faculteit Rechten

Inès Rivière, Faculteit Rechten (vanaf oktober 2017)

Rik Smet, Faculteit Rechten

Anne Van de Vijver, Faculteit Rechten

Luc Van Liedekerke, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte, Centrum voor Ethiek, Departement Management (Toegepaste Economische Wetenschappen)

Jacques Vanneste, Faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen

Leona Van Vaerenbergh, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte

Gerlinde Verbist, Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen – Centrum Sociaal Beleid

1.5.2. Algemene ledenvergadering

Ten minste eenmaal per jaar komt de Algemene ledenvergadering samen voor reflectie over het te voeren en gevoerde onderzoeksbeleid. Daarbij worden de verschillende activiteiten van het voorbije jaar besproken en worden de initiatieven die reeds genomen zijn of zullen worden genomen voor het komende jaar overlopen. Hier wordt ook gereflecteerd over de verwezenlijkingen van Antwerp Tax Academy. Dit betreft de vormingsactiviteiten, studiedagen, publicaties, onderzoeksprojecten, doctoraten, samenwerkingen en dergelijke meer.

Tijdens de algemene ledenvergadering worden ook de bestaande onderzoekslijnen en mogelijke nieuwe onderzoekslijnen besproken.

1.6. Publiciteit

Antwerp Tax Academy kan voor de financiering van haar activiteiten rekenen op giften, op de financiële ondersteuning van sponsors en op de inkomsten uit studieactiviteiten en uit onderzoeksopdrachten.

Voor de praktische organisatie van haar studiedagen doet ATA beroep op de diensten van het CBR (Centrum voor Beroepsvervolmaking Rechten) van de Faculteit Rechten. Zij nemen, tegen betaling, de praktische organisatie voor hun rekening en zorgen eveneens voor de publiciteit in de vorm van flyers en nieuwsberichten.

Naast dit alles heeft ATA ook een webpagina (www.antwerptaxacademy.be) met een overzicht van de werking, het doel, de achtergrond, de leden, het onderzoek, de activiteiten en het nieuws van ATA. Er worden ook hyperlinks gebruikt voor verwijzing naar verschillende artikels over ATA die in de pers verschenen zijn.

2. Onderzoek

2.1. Lopend doctoraatsonderzoek

Per 31 december 2017 heeft ATA acht lopende doctoraten.

- **Fiscale verdragsbevoegdheden in een federale staatsstructuur**

Doctoraatsonderzoek van Rik Smet onder het promotorschap van Prof. dr. Bruno Peeters en Prof. dr. Anne Van de Vijver. Gestart in juli 2015.

- **Datamining voor het detecteren van fiscale fraude**

Doctoraatsonderzoek van Jellis Vanhoeyveld onder het promotorschap van prof. dr. ir. David Martens en prof. dr. Bruno Peeters. Gestart in januari 2015.

- **Trusting our institutions: compliance in taxation and the ethics of good governance**

Doctoraatsonderzoek van Jo Badisco onder het promotorschap van Willem Lemmens, Bruno Peeters en Luc van Liedekerke. Gestart in november 2014. Vanaf 1 december 2015 werd Jo Badisco, in opvolging van Jérôme van der Have, op dit project aangesteld.

- **De strafrechtelijke handhaving van fiscale verplichtingen: een kritische analyse vanuit rechtsvergelijkend oogpunt**

Doctoraatsonderzoek van Jef Van Eindhoven onder het promotorschap van prof. dr. Bruno Peeters. Gestart in april 2014.

- **Tax residence of companies as a connecting factor (revisited) from a national and international perspective.**

Doctoraatsonderzoek van Linda Brosens onder het promotorschap van Prof. dr. Nicole Plets. Gestart in juli 2011.

- **De l'inopposabilité d'actes juridiques au fisc, étude positive et prospective dans les principes du droit fiscal belge et à la lumière d'ordres juridiques voisins ou supranationaux**

Doctoraatsonderzoek van Aymeric Nollet onder het promotorschap van Prof. dr. Marc Bourgeois en Prof. dr. Bruno Peeters (copromotor, dubbeldoctoraat met de universiteit Luik). Gestart in 2010.

- **Belasting en draagkracht. De toekomst van het draagkrachtbeginsel in fiscalibus.**

Doctoraatsonderzoek van Karl Pauwels onder het promotorschap van Anne Van de Vijver. Gestart in oktober 2017.

- **Kritische analyse van de bewijslast(verdeling) in het fiscaal recht, met het oog op de rechtsbescherming van de belastingplichtige.**

Doctoraatsonderzoek van Inès Rivière onder promotorschap van Nicole Plets. Gestart in oktober 2017.

2.2. Afgerond doctoraatsonderzoek

Voor een overzicht van de vóór 2017 verdedigde doctoraten wordt verwezen naar de website van ATA.

In 2017 werden er twee doctoraten verdedigd:.

- In september 2017 verdedigde Evelyne Verstraelen haar doctoraatsproefschrift getiteld “De fiscaal juridische analyse van gereguleerde instellingen voor collectieve belegging (IBC’s) naar Belgisch recht in een Europese context” onder promotorschap van Bruno Peeters.
- In december 2017 verdedigde Nathalie Wittock haar doctoraatsproefschrift getiteld “Sales Promotion Schemes and VAT” onder promotorschap van Bruno Peeters en met de steun van een Deloitte onderzoeksbeurs.

2.3. Onderzoeksfinitiering

Antwerp Tax Academy zet projecten op in samenwerking met financierende instanties om de belastingwetenschap op de kaart te zetten. Hieronder volgt een lijst van de projecten die onder ATA werden opgestart.

2.3.1. Huber & Crommen PhD Research Grant

In juni 2014 kon ATA de steun van het advocatenkantoor Huber & Crommen verwerven. Met deze middelen kon het doctoraatsonderzoek van de heer Jef Van Eyndhoven onder het promotorschap van Prof. dr. Bruno Peeters gefinancierd worden. Jef Van Eyndhoven is verbonden aan de faculteit Rechten en zal gedurende vier jaar rechtsvergelijkend onderzoek doen naar de strafrechtelijke handhaving van fiscaalrechtelijke verplichtingen. Hij combineert dit onderzoek met zijn beroep als advocaat bij voornoemd kantoor.

2.3.2. KPMG PhD Research Grant

Het bedrijfsleven en het hoger onderwijs vinden elkaar steeds vaker, ook in de humane wetenschappen. Zo financiert KPMG Belastingconsulenten de Universiteit Antwerpen voor een doctoraatsstudie binnen het domein van het fiscaal recht.

Met het door KPMG Belastingconsulenten ter beschikking gesteld budget is in november 2014 een onderzoeker aangeworven om een doctoraat voor te bereiden. Dit onderzoek werd op verzoek van de onderzoeker stopgezet met ingang van 1 oktober 2016. De resterende saldi van de KPMG PhD Research Grant werden in overleg met KPMG ingezet voor het aanwerven van twee praktijkassistenten, Alexander Verleysen en Geoffrey Gilis.

2.3.3. Deloitte PhD research Grant

ATA kan rekenen op financiële steun van Deloitte om jonge talenten in te schakelen in het belastingonderzoek en -onderwijs aan de faculteit rechten.

De steun van Deloitte Belastingconsulenten betreft in eerste instantie het fundamenteel fiscaal onderzoek binnen de faculteit rechten. Met deze financiering heeft de faculteit rechten van de Universiteit Antwerpen voor vier jaar mevrouw Nathalie Wittock aangesteld als doctoraatsonderzoeker onder het promotorschap van Prof. dr. Bruno Peeters. Mevrouw Wittock is alumna van de Master fiscaal recht van UAntwerpen. Zij combineerde de Deloitte PhD Grant met haar activiteit als fiscaal advocaat verbonden aan het advocatenkantoor Laga. In december 2017 verdedigde zij met succes haar doctoraatsproefschrift “Sales Promotion Schemes and VAT”.

2.3.4. PwC Belgium

PwC Belgium sponsort het fiscaal onderwijs aan de Faculteit Rechten van de Universiteit Antwerpen. De steun komt in het bijzonder de Master Fiscaal Recht ten goede zoals die reeds meer dan 20 jaar succesvol in Antwerpen wordt georganiseerd. Met deze financiële steun onderschrijft PwC het belang van degelijk fiscaal onderricht en onderzoek en stelt het de opleiding in staat in eerste instantie Bram Le Bruyn en vervolgens Kristof Wuyts (beiden alumnus UAntwerpen) als onderwijsmedewerkers aan te trekken. Op donderdag 4 november 2015 werd deze samenwerking officieel ingehuldigd.

3. Activiteiten

De programma's van de verschillende activiteiten kunnen worden geraadpleegd in bijlage.

3.1. Boekvoorstelling ATA-UCSIA: “Building trust in taxation” (22 februari 2017)

Sinds 2007 hebben een aantal gebeurtenissen zoals de Amerikaanse huizen crisis, de bankencrisis en de budgettaire crisissen in landen van de eurozone (o.m. Griekenland, Spanje en Portugal), vragen doen rijzen naar de legitimiteit van de bestaande belastingssystemen.

In dezelfde periode tonen onthullingen in de media (Swissleaks, Luxleaks en de Panama papers) dat multinationale bedrijven de fiscale druk op hun winsten proberen te minimaliseren door handig in te spelen op de verschillende belastingstelsels van de landen waarin zij actief zijn. Dit gedrag wordt bovendien ook in de hand gewerkt door een fiscale concurrentie tussen landen die trachten zoveel mogelijk investeerders te lokken. Al deze ontwikkelingen hebben wereldwijd reacties veroorzaakt die wijzen op een verminderd vertrouwen van de burgers in het belastingstelsel waaraan zij zijn onderworpen. Een goed en democratisch belastingstelsel vereist nochtans dat belastingplichtigen erop kunnen vertrouwen dat belastingen rechtvaardig worden geïnd en efficiënt en effectief worden ingezet voor de realisatie van de overheidstaken.

De fundamentele vraag rijst hoe dit fiscaal vertrouwen opnieuw kan worden hersteld en bevorderd.

Deze publicatie (Bruno Peeters, Hans Gribnau & Jo Badisco (eds.). *Building Trust in Taxation*. Intersentia: Antwerpen, 2017) waarin voormelde vraagstelling centraal staat, werd uitgewerkt naar aanleiding van een internationale academische workshop over belastingen en vertrouwen in mei 2015.

Sprekers op de boekvoorstelling waren Bruno Peeters (Universiteit Antwerpen), Hans Gribnau (Universiteit Tilburg en Universiteit Leiden) en Wim Wuyts (Head of tax Bekaert Group NV). Er was een vrij grote (pers)belangstelling bij het publiek voor deze boekvoorstelling.

3.2. Studienamiddag “Grondrechten: bescherming van de belastingplichtige tegen de overheid” (19 oktober 2017), georganiseerd door de vzw Fiskofoon, Universiteit Gent en ATA.

In de fiscale rechtspraak worden grondrechten steeds vaker ingeroepen. Het recht op gelijkheid en het recht op eerlijk proces zijn reeds lange tijd klassiekers. Het recht op eigendom en het recht op privéleven zijn daarnaast duidelijk in opmars in fiscale zaken. In dit seminarie werd de toepassing van een aantal fundamentele rechten behandeld in een aantal actuele fiscale thema's. De studienamiddag was gebaseerd op een boek dat in 2016 bij Larcier verscheen (Sylvie De Raedt & Anne Van de Vijver (edit.), *Fiscale Rechtspraakoverzichten: Grondrechten in fiscalibus*, Brussel, Larcier, 2016).

Sprekers op deze studienamiddag waren Patricia Popelier (Universiteit Antwerpen), Elly Van de Velde (Universiteit Hasselt), Sylvie De Raedt (Universiteit Gent), Anne Van de Vijver (Universiteit Antwerpen) en Caroline Vanderkerken (Universiteit Hasselt). De presentaties van deze studienamiddag worden eveneens verwerkt tot een publicatie over dit thema.

3.3. Workshop “Datamining and tax” (23 november 2017)

Tijdens deze workshop werd ingegaan op wat datamining kan betekenen als tool voor beleidsmakers. Datamining methoden werden gepresenteerd in case studies, zoals met betrekking tot fraudedetectie of het verbeteren van de interne werking van belastingoverheden. Bovendien werd ook ingegaan op privacy bij gebruik van (persoonlijke) data.

Sprekers op deze workshop waren o.m. David Martens (Universiteit Antwerpen, ATA), Jellis Vanhoeyveld (Universiteit Antwerpen, ATA), Sylvie De Raedt (Universiteit Gent, geassocieerd lid ATA), Lore Cloots (Federal Public Service Finance – Customs and excise), Harold Claassen (Dutch Tax Authority) en Kathleen Soors en Jelle Heyvaert (Deloitte).

3.4. Permanente vorming Douane en accijnzen (start opleiding: februari-maart 2018)

In de loop van 2017 werd het programma van de permanente vorming Douane en accijnzen uitgewerkt op vraag van en in samenwerking met de FOD Financiën. De opleiding zelf zal van start gaan in het voorjaar van 2018.

De permanente opleiding douane en accijnzen is een modulair samengestelde, academisch georiënteerde specialisatieopleiding douanerechten en accijnzen die in samenspraak met de FOD Financiën en met medewerking van de privésector wordt georganiseerd door de Universiteit Antwerpen - ATA (Nederlandstalig luik) en de Universiteit Luik (Franstalig luik).

Bij het uitwerken van de opleiding is rekening gehouden met het EU Customs Competency Framework.

In een eerste fase wordt een algemene module georganiseerd. Vervolgens kunnen cursisten die met succes de algemene module hebben gevolgd, inschrijven in verschillende specialisatiemodules die in een tweede fase zullen worden uitgerold. Bij het uitwerken van de specialisatiemodules wordt eveneens rekening gehouden met het EU Customs Competence Framework.

Personen die de opleiding met succes hebben gevolgd, kunnen erkend worden als AEO (*Authorised Economic Operator*). Men richt zich op een gemengd docenten- én studentenkorps. Beiden zijn afkomstig uit de FOD Financiën, de privésector, de magistratuur, de academische sector, ...

3.5. Opleiding “*First State Aid and the Role of National Judges within the EU Commission’s Modernization Programme*” (november 2016 – februari 2018)

Dit project werd in januari 2016 ingediend met Prof. dr. Anne Van de Vijver als promotor en Prof. dr. Bruno Peeters als co-promotor. De financiering werd verworven vanaf november 2016 tot februari 2018. Het merendeel van de activiteiten vond echter plaats in 2017. Rik Smet werd aangesteld als onderzoeker op het project.

ATA is *co-beneficiary partner* in het project met de Universiteit Tilburg (Fiscal Instituut Tilburg – FIT) als projectcoördinator. De andere deelnemende universiteiten zijn de Vienna University of Economics and Business (WU) en de Universiteit van Bologna (The European School of Advanced Fiscal Studies – SEAST).

Dit tweejarige project gaat over staatssteunregels, fiscale staatssteun en de problematiek daarrond. Er werden tijdens dit project vier seminars georganiseerd en vier workshops waaraan per deelnemend land vijf nationale rechters participeren zodat zij een opleiding kregen en gecoacht werden in staatssteun. Verder werden *good practices* tussen de verschillende landen uitgewisseld.

De workshops vonden plaats op volgende momenten:

- 19 mei 2017 (Nederland)
- 15 september 2017 (Italië)
- 17 november 2017 (Nederland)
- 19 januari 2018 (Italië)

De seminars vonden plaats op volgende momenten en werden steeds in Antwerpen door de nationale rechters via teleconferencing gevolgd:

- 31 maart 2017 (Oostenrijk)
- 16 juni 2017 (België – Oostenrijk)
- 20 oktober 2017 (Nederland)
- 15 december 2017 (Italië – Nederland)

ATA verzorgde het seminarie van 16 juni 2017. Sprekers op die sessie waren Bruno Peeters en Anne Van de Vijver (Universiteit Antwerpen) en Alexandra Miladinovic (Vienna University of Economics and

Business). Zij spraken die dag over de rol van Belgische rechters met betrekking tot staatssteun, hoe de beslissingen van de Europese Commissie op een effectieve en efficiënte manier geïmplementeerd kunnen worden en onderzochten de Belgische rechtspraak met betrekking tot dit onderwerp.

De eindconferentie van het project zal plaatsvinden in Tilburg op 23 februari 2018. Anne Van de Vijver en Tim Wustenberghs zullen op deze conferentie een presentatie verzorgen.

4. Onderzoeksprojecten

4.1. Toegekende onderzoeksprojecten

4.1.1. FWO Projecten

Titel: *Trusting our institutions: compliance in taxation and the ethics of good governance* (Vertrouwen en instituties: belastingplicht en de ethiek van goed bestuur)

Promotoren: Wim Lemmens, Bruno Peeters en Luc Van Liedekerke

Dit project wordt betoelaagd door het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek-Vlaanderen, na selectie door het bevoegde FWO-expertenpanel.

Doctoraatsbursaal Jérôme van der Have, master in het Fiscaal en Notarieel Recht (Universiteit Leiden), werd op het project aangeworven om het onderzoek uit te voeren. onder promotorschap van prof. dr. Lemmens, prof. dr. Peeters en prof. dr. Van Liedekerke. Vanaf 1 december 2015 nam Jo Badisco, master in de Filosofie en Bachelor in de Accountancy en de Fiscaliteit, de taken van Jérôme van der Have over.

Periode: 01/01/2015 – 31/12/2018

Titel: De functie van en de criteria voor intergenerationeel erfrecht

Promotoren: Renate Barbaix en Frederik Swennen

Dit project, waarvan het fiscaal recht een deelaspect uitmaakt, werd in het voorjaar van 2016 als projectvoorstel voor het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen ingediend en betoelaagd, na selectie door het bevoegde FWO-expertenpanel. Doctoraal onderzoeker Kamila Kaczmarek werd in de loop van 2017 op het project aangeworven zal haar onderzoek starten op 1 januari 2018.

Periode: 1/01/2017 – 31/12/2020

4.1.2. BOF Projecten

Titel: Datamining voor het detecteren van fiscale fraude

Promotoren: David Martens en Bruno Peeters

Als verdere uitwerking van het onderdeel 'Datamining' uit het SBO projectvoorstel, werd in 2014 een projectvoorstel voor het Bijzondere Onderzoeksfonds (BOF) van de Universiteit Antwerpen ingediend.

De beurs werd verworven. Doctoraal onderzoeker Jellis Vanhoeyveld, verbonden aan de faculteit TEW, departement Engineering Management, werd op het project aangeworven en is zijn onderzoek gestart op 1 januari 2015.

Periode: 1/01/2015 – 31/12/2018

Titel: De functie van en de criteria voor intergenerationeel erfrecht

Promotoren: Renate Barbaix en Frederik Swennen

Dit project, waarvan het fiscaal recht een deelaspect uitmaakt, werd in het voorjaar van 2016 als projectvoorstel voor het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF) van de Universiteit Antwerpen ingediend. De beurs werd verworven. Doctoraal onderzoeker Linde Wuyts werd op het project aangeworven en is haar onderzoek gestart op 1 oktober 2016.

Periode: 1/10/2016 – 30/09/2020

4.1.3. FWO: Postdoctoral Fellow (dr. Werner Vandenbruwaene)

Titel: The role of (constitutional) courts in fiscal governance: the balanced budget requirement (De rol van (constitutionele) rechters in budgettaire zaken: de vereiste van begrotingsevenwicht)

Promotoren: Prof. dr. Patricia Popelier en Prof. dr. Bruno Peeters

Periode 01/10/2015-30/09/2018

4.1.4. Europese commissie DG Competition project “First State Aid and the Role of National Judges within the EU Commission’s Modernization Programme”

Periode: 03/11/2016-28/02/2018

Zie supra (3.5)

4.1.4. Contractonderzoek Havenbedrijf: “Het Vlaamse havenbeheermodel vanuit Europees perspectief”

De onderzoeksofzet van dit project is het maken van een grondige academische analyse van de bevoegdheidsproblematiek n.a.v. de staatssteunprocedure tegen België in verband met het toepasselijke belastingstelsel. De promotoren van dit onderzoek zijn Bruno Peeters, Gert Straetmans en Johan Meeusen.

Het project voorziet in de financiering van een postdoctoraal onderzoeker voor de duur van één jaar. Het project startte op 1 maart 2017 en loopt tot 28 februari 2017.

Kristel Rossignol werd met ingang van 1 maart 2017 aangesteld op het project als postdoctoraal navorser. Vanaf 1 september 2017 volgde Julie Leroy, die verbonden is aan de UHasselt en onderzoek uitvoert naar fiscale staatssteun, haar op. Julie Leroy zal het project verder afwerken en de oplevering van het rapport in februari 2018 verzorgen.

Periode: 01/03/2017-28/02/2018

4.1.5. Contractonderzoek Vlaamse Overheid: “Beleidsrelevant onderzoek naar de juridische mogelijkheden om de bestaande Vlaamse fiscale maatregelen neutraler te maken t.o.v. samenlevingsvormen”

Periode: 01/02/2017 – 30/06/2017

Het project liep van 1 februari tot eind juni 2017 met Bruno Peeters als promotor. Kathleen De Troeyer werd aangenomen op het project. Het definitief rapport werd begin september 2017 bezorgd aan de Vlaamse Overheid en is eveneens te raadplegen op de website van de Antwerp Tax Academy.

4.1.6. Erasmus+project “Fostering learner-centered education in the field of taxation”

Dit project werd aangevraagd door een consortium van de Universität Liechtenstein (coördinator), de Universiteit Antwerpen, de Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder) en de Università degli studi di Ferrara. De financiering werd toegekend; het project ging in de zomer van 2017 van start. Voor de Universiteit Antwerpen treedt Marc Deloof op als promotor. In samenwerking met een collega van de Universität Liechtenstein zal hij een theoretisch en empirisch onderzoek doen naar de impact van *Allowance for Corporate Equity* (ACE) systemen (i.e. notionele intrestaftrek) op entrepreneurial risk taking (o.m. voor België).

4.1.7. Onderzoeksproject “Tax shift binnen de Vlaamse woonfiscaliteit”

Dit project werd via een openbare aanbesteding uitgeschreven door de Vlaamse overheid, Departement Financiën en Begroting. Gerlinde Verbist en Bruno Peeters tekenden er eind 2017 als promotoren op in. Het project werd toegekend aan ATA en zal vanaf 1 maart 2018 van start gaan.

4.1.8. PHD Research grants:

4.1.8.1. Huber & Crommen

Zie supra sub 2.3.1.

4.1.8.2. KPMG

Zie supra sub 2.3.2.

4.1.8.3. Deloitte PhD research Grant

Zie supra sub 2.3.3.

4.2. Aanvragen voor onderzoeksprojecten

4.2.1. BOF DOCPRO-4 Project “Corporate social responsibility and taxation”

In februari 2017 werd een BOF-project ingediend over maatschappelijk verantwoord ondernemen en belastingheffing onder promotorschap van Anne Van de Vijver en Luc Van Liedekerke.

De financiering voor het project werd niet toegekend.

4.2.2. FWO Project “The Principle of Annuality in Tax Law”

Anne Van de Vijver en Bruno Peeters dienden in maart 2017 een onderzoeksvorstel in bij het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek-Vlaanderen voor financiering van een project fundamenteel onderzoek over het éénjarigheidsprincipe in belastingrecht.

De financiering voor het project werd niet toegekend.

4.2.3 EOS-project “Wealth-related taxes from a legal and socio-economic perspective”

De faculteiten Rechten en Sociale Wetenschappen van de Universiteit Antwerpen en de Université de Liège dienden in april 2017 samen een interfacultair, interregionaal en interdisciplinair onderzoeksvorstel in voor het EOS-financieringskanaal, dat helaas niet werd betoelaagd. Van de 260 dossiers werden er slechts een 35-tal gefinancierd waaronder nagenoeg geen voorstellen uit de humane en sociale wetenschappen. Er wordt onderzocht of een deel van het budget kan voorbehouden worden voor projecten uit de humane en sociale wetenschappen bij de volgende oproep. De promotoren van het ingediende project zullen nagaan welke delen uit het onderzoeksvorstel opnieuw kunnen worden aangewend voor andere financieringsaanvragen.

4.2.4 NETSPAR-project “Cross border pension: relevant legal and fiscal aspects of a home state”

ATA diende in samenwerking met de Universiteit van Maastricht een NETSPAR-project in over het thema cross border pensions.

De financiering voor het project werd niet toegekend. De aanvragers herwerken het onderzoeksvorstel en zullen het bij de volgende ronde opnieuw indienen.

4.2.5 Indiening project “How nudging can contribute to an effective communication by the tax authorities to the tax payer”

De promotoren van dit onderzoek zijn Leona Van Vaerenbergh, Patrick De Pelsmacker en Bruno Peeters.

Een vorige versie van het onderzoeksvorstel werd ingediend als project bij het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek- Vlaanderen, maar werd niet betoelaagd. De Vlaamse overheid toonde interesse in het onderzoeksthema. Hiertoe werd overleg gepleegd met het Vlaams Gewest en werd het onderzoeksvorstel modulair samengesteld. Op basis van de budgettaire ruimte wordt nagegaan of en welke modules van het onderzoeksvorstel gefinancierd kunnen worden. Het overleg met de Vlaamse overheid is in 2017 nog steeds lopende.

4.3 Internationale Francquileerstoel (2015-2016)

De Universiteit Antwerpen (ATA) heeft, in samenwerking met de Université de Liège (The Fiscal Institute), financiering verworven voor de Internationale Francquileerstoel 2015-2016. Met deze middelen kon een gerenommeerde buitenlandse professor worden aangetrokken die in andere omstandigheden niet naar België zou komen. Er wordt van de houder van de Internationale Francquileerstoel verwacht dat hij of zij contact opneemt met personen die zich bezig houden met zijn/haar specialiteit aan alle Belgische Universiteiten, en die personen regelmatig zou ontmoeten (bijvoorbeeld in “Classes of Excellence”).

De Internationale Francquileerstoel werd toegekend aan Prof. dr. dr. h.c. Wolfgang Schön, directeur van het Max Planck Institute for Tax Law and Public Finance. Het thema van zijn verblijf was “de toekomst van het internationaal fiscaal recht”.

Op 16 maart 2017 verzorgde Prof. Schön een inaugurale rede getiteld “The Future of International Tax Law”.

In maart en april werden er, steeds in Antwerpen of Luik, “Classes of Excellence” georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten kon de houder van de leerstoel jonge onderzoekers uit de Belgische universiteiten ontmoeten die met fiscaal recht bezig zijn. Tijdens zes van deze “Classes of Excellence” hebben Belgische doctorandi hun onderzoek in het domein van het internationaal fiscaal recht voorgesteld, waarbij Prof. Schön als respondent reageerde. Ook andere academici van Belgische universiteiten werden uitgenodigd om deel te nemen aan het debat.

Op 8 september 2017 werd de Internationale Francquileerstoel afgesloten met een symposium. Het thema was “EU Tax Policy after Trump and Brexit”. Tijdens dit symposium zijn academici en practici in debat gegaan over de rol van de Europese Unie in de toekomst van de internationale fiscaliteit en de toekomst van het internationaal fiscaal recht. Sprekers waren onder andere Wolfgang Schön, Alain Jousten (ULg), Marc Bourgeois (ULg), Edoardo Traversa (UCLouvain), Philip Baker QC (University of Oxford), Krister Andersson (EESC), Anne Van de Vijver, Bruno Peeters en Isabelle Richelle (ULg).

5. Samenwerking

ATA houdt met diverse universiteiten en instanties contacten om verdere samenwerkingen op poten te zetten. Hieronder een overzicht van de samenwerkingen die reeds werden aangegaan:

- **Tilburg University:** Er is een samenwerkingsovereenkomst met de Universiteit van Tilburg afgesloten om bepaalde onderwerpen van de eindverhandelingen van de studenten Master Fiscaal Recht zowel toe te kennen aan een van de studenten uit de Master Fiscaal Recht en aan een Tilburgse student. Bedoeling is het rechtsvergelijkend onderzoek te bevorderen. Zo werden sinds het academiejaar 2014-2015 tot op heden een vijftal onderwerpen in overleg uitgekozen. ATA werkt eveneens samen met de Universiteit van Tilburg in het Fiscal State Aid-project dat werd gefinancierd door de Europese Commissie (zie punt 3.5)
- **ICHEC – ESSF:** Er is een samenwerkingsakkoord met ICHEC (Brussels Management School) sinds 1996. De bedoeling is dat docenten, maar ook studenten en onderzoekers, naar Antwerpen komen. De samenwerking is onder meer interessant voor internationale studiedagen en ideaal voor tweetalige activiteiten.
- **ULuik (Tax Institute HEC Liège):** Er is een samenwerking in de vorm van een dubbeldoctoraat (A. Nollet), de toekenning van internationale Francqui-leerstoel is toegekend aan Prof. dr. W. Schön met UAntwerpen als onthaalinstelling en de ULuik als partnerinstelling. De permanente vorming douanerechten en accijnzen (zie punt 3.4) wordt eveneens samen met de Universiteit Liège georganiseerd.

6. Financiële situatie

De werkingsmiddelen van de Antwerp Tax Academy zijn beperkt. Het budget werd daarom tijdens het eerste werkjaar ten laste gelegd van het krediet van de Master Fiscaal Recht, van sponsoring (desgevallend in natura) door derden en door opbrengsten van door Antwerp Tax Academy georganiseerde studiedagen en congressen. Met het aantrekken van onderzoeksprojecten is Antwerp Tax Academy erin geslaagd op korte termijn te komen tot de vooropgestelde zelffinanciering.

De financiële kerncijfers zijn als volgt:

FINANCIËEL OVERZICHT ANTWERP TAX ACADEMY 2017	
OVERGEDRAGEN SALDI VAN 2016	69.089,82
INKOMSTEN (in EUR)	
Inschrijvingsgelden	4.765,00
TOTAAL INKOMSTEN	4.765,00
UITGAVEN (in EUR)	
Erelonen en honoraria	2.000,00
Aankopen kantine en refter	2.537,58

Inrichtingskosten congressen	400,00
Bijdragen en lidgelden	15,00
Reis en verblijfskosten gefactureerd	337,00
Aankopen cursussen en cursusmateriaal	196,84
Inschrijving congressen personeel	300,00
Overgeboekte kosten	0,00
Overdracht saldi	-3.636,36
Overhead	612,49
Interne kosten	2.676,32
TOTAAL UITGAVEN	5.438,87
RESULTAAT 2017	-673,87
TOTAAL BESCHIKBAAR SALDO 2017	68.415,95

7. Verdere planning

- Doctoraatsverdediging Linda Brosens op 15 januari 2018: “Het fiscaal inwonerschap van vennootschappen in een gemonialiseerde economie. Een analyse in de context van de Belgische inkomstenbelasting en dubbelbelastingverdragen” (promotor: Nicole Plets)
- Februari 2018: Indienen BOF-projecten:
  - Anne Van de Vijver en Miet Vanderhallen: “Cooperative Tax Compliance”
- Februari 2018: Aanvraag FWO-aspirant “Internationale fiscaliteit en ontwikkelingslanden” (promotoren: Anne Van de Vijver en Danny Cassimon)
- Maart 2018: Indienen FWO-projecten:
  - Anne Van de Vijver en Miet Vanderhallen: “Cooperative Tax Compliance”
- Maart 2018: Start contractonderzoek Vlaamse Overheid: “Tax shift binnen de Vlaamse woonfiscaliteit” (Kathleen De Troeyer onder promotorschap van Gerlinde Verbist en Bruno Peeters).
- Maart 2018: Indiening onderzoeksvoorstel Mecenaat van de Nationale Bank van België: “Fraud detection by finding patterns in the dynamics of shareholders networks” (promotoren: David Martens en Bruno Peeters)
- Activiteiten 2018:
  - Maart-april 2018: start van de basismodule van de permanente vorming Douanerechten en accijnzen.
  - Najaar 2018: start van een drietal specialisatiemodules van de permanente vorming Douanerechten en accijnzen.

Jaarverslag Antwerp Tax Academy 2017

Bijlage - Activiteitenprogramma's

1.1. Boekvoorstelling ATA-UCSIA “Building Trust in Taxation” (22 februari 2017)

Sinds 2007 zoals de Amerikaanse huizen crisis, de bankencrisis en de budgettaire crisissen in landen van de eurozone (o.m. Griekenland, Spanje en Portugal), hebben vragen doen rijzen naar de legitimiteit van de bestaande belastingsystemen.

In dezelfde periode tonen onthullingen in de media (Swissleaks, Luxleaks en de Panama papers) dat multinationale bedrijven de fiscale druk op hun winsten proberen te minimaliseren door handig in te spelen op de verschillende belastingstelsels van de landen waarin zij actief zijn. Dit gedrag wordt bovendien ook in de hand gewerkt door een fiscale concurrentie tussen landen die trachten zoveel mogelijk investeerders te lokken. Al deze ontwikkelingen hebben wereldwijd reacties veroorzaakt die wijzen op een verminderd vertrouwen van de burgers in het belastingstelsel waaraan zij zijn onderworpen. Een goed en democratisch belastingstelsel vereist nochtans dat belastingplichtigen erop kunnen vertrouwen dat belastingen rechtvaardig worden geïnd en efficiënt en effectief worden ingezet voor de realisatie van de overheidstaken.

De fundamentele vraag rijst hoe dit fiscaal vertrouwen opnieuw kan worden hersteld en bevorderd. Deze publicatie waarin voormelde vraagstelling centraal staat, werd uitgewerkt naar aanleiding van een internationale academische workshop over belastingen en vertrouwen in mei 2015.

Programma

Verwelkoming

Prof. dr. Luc Braeckmans, academisch directeur UCSIA

Voorstelling van het boek

Prof. dr. Bruno Peeters, voorzitter Antwerp Tax Academy, Universiteit Antwerpen

Lezing: belastingen als olifant: aspecten van fiscaal vertrouwen

Prof. dr. Hans Gribnau, Universiteit Tilburg en Universiteit Leiden

Belastingen lijken vaak vooral een kwestie van vrij technische regels. De schijn bedriegt echter. Belastingen zijn een moreel fenomeen en dat betekent dat er fundamentele waarden in het geding zijn. Een daarvan is vertrouwen. In deze lezing zal een aantal aspecten van fiscaal vertrouwen worden besproken.

De visie van een head of tax

Wim Wuyts, Global Head of Tax – Bekaert Group en voorzitter fiscale commissie van het vbo

Receptie en boekverkoop

1.2. Studienamiddag “Grondrechten: bescherming van de belastingplichtige tegen de overheid” (19 oktober 2017), georganiseerd door de vzw Fiskofoon, Universiteit Gent en ATA

In de fiscale rechtspraak worden grondrechten steeds vaker ingeroepen. Het recht op gelijkheid en het recht op eerlijk proces zijn reeds lange tijd klassiekers. Het recht op eigendom en het recht op privéleven zijn daarnaast duidelijk in opmars in fiscale zaken. In dit seminarie werd de toepassing van een aantal fundamentele rechten behandeld in een aantal actuele fiscale thema's. De studienamiddag was gebaseerd op een boek dat in 2016 bij Larcier verscheen (Sylvie De Raedt & Anne Van de Vijver (edit.), Fiscale Rechtspraakoverzichten: Grondrechten in fiscalibus, Brussel, Larcier, 2016).

Programma

13.30 u Onthaal en registratie

14.00 u **Voorstelling van het boek en inleiding van het thema en de sprekers**

Prof. Patricia Popelier (Universiteit Antwerpen)

14.15 u **Voorzienbaarheid**

Prof. Elly Van de velde (Universiteit Hasselt)

14.45 u **Privacy**

Dr. Sylvie De Raedt (Universiteit Gent)

15.15 u **Koffiepauze**

15.30 u **Staatssteun**

Prof. Anne Van de Vijver (Universiteit Antwerpen)

16.00 u **Non bis in idem**

Prof. Caroline Vanderkerken (Universiteit Hasselt)

16.30 u **Vragenronde**

17.00 u **Einde**

1.3. Workshop “Datamining and tax” (23 november 2017)

A diverse array of people from academics, tax administrations and private corporations will shed some light on the opportunities and limitations of data mining as a key tool to support decision making. State-of-the-art data mining methodologies will be presented in case studies, focusing on enhancing fraud detection capabilities or improving internal operations of tax authorities altogether. Furthermore, we also dig deeper into privacy concerns regarding the use of (personal) data.

Programma

12.50 - 13.20

Registration participants

13.20 - 13.30

Welcome by David Martens (Universiteit Antwerpen)

13.30 - 14.00 - **Corporate residence fraud detection by analysing large transactional network data**
(Jellis Vanhoeyveld – Universiteit Antwerpen)

14.00 - 14.30 - **Privacy considerations on data mining and profiling**
(Sylvie De Raedt – UGent)

14.50 - 15.20 - **Detection of excise fraud in trading networks**
(Lore Cloots – Federal Public Service Finance, Customs and Excise, Belgium)

15.20 - 15.50 - **Reducing the cost to serve "High Attention Applicants" for tax benefits with machine learning**
(Harold Claassen – Dutch Tax Authority)

15.50 - 16.20

Kathleen Soors, Jelle Heyvaert (Deloitte)

16.20 - 18.30 **Reception**

1.4 Permanente vorming Douanerechten en accijnzen (programma 2018)

De permanente opleiding douane en accijnzen is een modulair samengestelde, academisch georiënteerde specialisatieopleiding douanerechten en accijnzen die in samenspraak met de FOD Financiën en met medewerking van de privésector wordt georganiseerd door de Universiteit Antwerpen - ATA (Nederlandstalig luik) en de Universiteit Luik (Franstalig luik).

Bij het uitwerken van de opleiding is rekening gehouden met het EU Customs Competency Framework.

In een eerste fase wordt een algemene module georganiseerd. Vervolgens kunnen cursisten die met succes de algemene module hebben gevolgd, inschrijven in verschillende specialisatiemodules die in een tweede fase zullen worden uitgerold. Bij het uitwerken van de specialisatiemodules wordt eveneens rekening gehouden met het EU Customs Competence Framework.

Het volledige programma, inclusief de vakomschrijvingen per lesdag, kan worden geraadpleegd op de website van de Antwerp Tax Academy.

Programma

• Dag 1

1. Inleidend kader

1. Douane en accijnzen in het recht

Spreker

Prof. Eric Van Dooren (Raadsheer hof van beroep Antwerpen, docent UAntwerpen)

2. Douane en accijnzen in de wereld

Sprekers

- Kristian Vanderwaeren (administrateur-generaal FOD Financiën – AAD&A)

- Valere Vangeel (adviseur-generaal, afdeling Internationale Economie, FOD Economie)

2. Elementen van internationale handel en vervoerrecht

Sprekers

- Prof. dr. Wouter Dewulf (Universiteit Antwerpen)
- Lionel Van Reet (Venoot PWC Customs & International Trade)

3. Receptie

• Dag 2

1. Douanemaatregelen en handelspolitieke (niet-fiscale) maatregelen

Spreker

Fernand Rutten (Venoot Deloitte Global Trade Advisory)

2. Douanetarief

Spreker

Franky De Pril (Venoot EY Global Trade)

• Dag 3

1. Oorsprong van goederen

Spreker

Josse Verbeken (Adviseur FOD Financiën – AAD&A)

2. Douanewaarde van goederen

Spreker

Diederik Bogaerts (Director KPMG Tax Advisors - Global Trade & Customs Practice)

• Dag 4

1. Binnenbrengen van goederen en tijdelijke opslag

Spreker

Jan Van Wesemael (Senior Advisor Alfaport-Voka - Customs & Compliance)

2. Douaneregelingen

Spreker

Werner Rens (Adviseur-generaal FOD Financiën – AAD&A)

• Dag 5

1. Douaneaangiften

Spreker

Willem Dewint (Attaché FOD Financiën – AAD&A)

2. Douaneschuld en invorderingen

Spreker

Alexander Baert (Advocaat Laga)

• Dag 6

1. Accijnzen: algemeen

Spreker

Dirk Aerts (Venoot Customs4Trade)

2. Accijnzen: sectoraal / productgroep

Spreker

Sabine De Schryver (Adviseur FOD Financiën - AAD&A)

• Dag 7

1. BTW-regeling bij in- en uitvoer

Sprekers

- Ine Lejeune (Partner Law Square, Tax Policy, Dispute Resolution & Litigation)
- Claire De Lepeleire (Director PWC ITX)

2. Onderzoeksbevoegdheden AAD&A en bewijsmiddelen

Spreker

Erik Gevers (Advocaat Antaxius Advocaten)

• Dag 8

1. Administratief bezwaar, transactie en geschillenregeling

Spreker

Luc Van De Velde-Poelman (Adviseur-generaal FOD Financiën – AAD&A)

2. Elementen van douanestrafrecht

Spreker

Prof. Eric Van Dooren (Raadsheer hof van beroep Antwerpen, docent UAntwerpen)

• Examen

1.5 Opleiding “*First State Aid and the Role of National Judges within the EU Commission’s Modernization Programme*”

ATA is *co-beneficiary partner* in het project met de Universiteit Tilburg (Fiscal Instituut Tilburg – FIT) als projectcoördinator. De andere deelnemende universiteiten zijn de Vienna University of Economics and Business (WU) en de Universiteit van Bologna (The European School of Advanced Fiscal Studies – SEAST).

Dit tweejarige project gaat over staatssteunregels, fiscale staatssteun en de problematiek daarrond. Er werden tijdens dit project vier seminaries georganiseerd en vier workshops waaraan per deelnemend land vijf nationale rechters participeren zodat zij een opleiding kregen en gecoacht werden in staatssteun. Verder werden *good practices* tussen de verschillende landen uitgewisseld.

De workshops vonden plaats op volgende momenten:

- 19 mei 2017 (Nederland)
- 15 september 2017 (Italië)
- 17 november 2017 (Nederland)
- 19 januari 2018 (Italië)

De seminaries vonden plaats op volgende momenten en werden steeds in Antwerpen door de nationale rechters via teleconferencing gevolgd:

- 31 maart 2017 (Oostenrijk)
- 16 juni 2017 (België – Oostenrijk)
- 20 oktober 2017 (Nederland)
- 15 december 2017 (Italië – Nederland)

ATA verzorgde het seminarie van 16 juni 2017.

Prof. Bruno Peeters - Prof. Anne Van de Vijver (University of Antwerp) – Alexandra Miladinovic, LL.M. (Vienna University of Economics and Business)

National recovery procedures: how to guarantee an effective and immediate enforcement of the Commission’s decisions.

The role of national judges

Analysis of the case law of the EU Courts

Belgian and Austrian procedures